

nis jam pravâ voluntate reus; novum igitur vulnus ipsi non infligit, qui juramentum ab eo petit.

Resp. Quamvis scelerati quidam homines videantur ad perjurium comparati, reipsâ tamen sacrilegam hanc voluntatem actu non habent, eamque vulgò non concipiunt, nisi cum urgentur ad jurandum. Sed esto parati sint ad pejerandum; quid ad juramentum eos provocat, nihil ominis causa est cur internum perjurium opere externo compleant, Deique Nomen polluatur. Nonne mortaliter peccaret qui homini ad committendum adulterium parato, hujus criminis exterius perficiendi materiam & occasionem præberet? quidni pariter & in casu proposito? *Nonne melius erat*, inquit Augustinus, *ut rem tuam quam exigebas perderes, quam ut animam hominis istius falsâ juratione perimeres?* (*Ubi supra*, n. 5. pag. 1247.)

Quæritur 2°. an judici liceat secundum ordinem juris, ad petitionem alicujus exigere juramentum ab eo quem pejeraturum novit, vel merito suspicatur.

Respondet S. Thomas: *Si aliquis exigat juramentum tanquam persona publica, secundum quod exigit ordo juris, ad petitionem alterius, non videtur esse in culpa, si ipse juramentum exigat, sive sciat eum falsum jurare, sive verum, quia non videtur ille exigere, sed ille ad cujus instantiam exigit.* (2. 2. quæst. 98. art. 4. in corp.) Judex enim legitimam habet exigendi juramenti causam, quæ in homine privato non reperitur. Teneatur scilicet judex ex Legum præscripto, & servato juris ordine, pronuntiare: at illud autem requiritur ut juramentum exigat, cum adversa pars id juridicè postulat. Debet autem judex, quantum potest, juraturum admonere quanta sit juramenti sanctitas & religio, actoremque urgere ut juramentum remittat.

Quæritur 3°. an liceat Christiano justam ob cau-

sam juramentum ab eo petere, quem per falsos deos juraturum non dubitat.

Resp. Illicitum quidem est quemdam ad jurandum per falsos Deos inducere, quia hujusmodi juramentum grande est nefas. Advocare enim falsa numina in testes veritatis, quid aliud est quam profiteri ea summam esse veritatem, quæ nec falli nec fallere queat? Id autem quod soli vero Deo competit, in falsa numina transfere impium est. Hinc sic vetat Deus: *Omnia quæ dixi vobis custodite, & per nomen externorum deorum non jurabitis.* (*Exod. 23. 13.*)

Sed, urgente quâdam necessitate, ad firmandam, v. g. pacem publicam, licitum est ab infideli juramentum exigere, quamvis prævideas eum per idola sua juraturum. Non invitatur enim ad crimen, quia per falsos deos jurare non compellitur, sed tantum jurare simpliciter: illud autem in se licitum est, & citra peccatum facere potest infidelis, si velit. Id verò si malè fiat, non peccatis Christiani, sed infidelis per fictitia numina jurantis vitium est. Ita vulgò Theologi: *Licet malo uti propter bonum, sicut & Deus utitur*, inquit S. Thomas; *non tamen licet aliquem ad malum inducere. Unde licet ejus qui per falsos deos jurare paratus est, juramentum recipere; non tamen licet eum inducere ad hoc quòd per falsos deos juret.* (2. 2. quæst. 98. art. 4. ad 4.)

CAPUT II.

De Voto.

QUÆCUMQUE de voto dicturi sumus, ad tria revocari possunt quæ totidem in articulis expendimus: primus erit de natura, divisione & ho-

nestate voti; secundus, de obligatione quam parit; tertius, de variis modis quibus cessat hæc obligatio.

ARTICULUS PRIMUS

De natura, divisione & honestate Voti.

Quæres 1°. quomodo definiatur votum.

Resp. Votum defini solet *promissio deliberata, Deo facta de meliori bono possibili*. Dicitur 1°. *promissio*, id est, voluntatis actus quo sese aliquis erga Deum obstringit ad quidpiam agendum vel omittendum: hinc votum distinguitur à simplici propoto, quo statuimus hoc vel illud deo gratum facere. Ad votum enim non sufficit ut velimus aliquid Deo gratum exqui, quod bono cui libet proposito commune est; sed præterea necesse est ita velle, ut ipso voluntatis actu nos obstringamus ad faciendum quidpiam Deo acceptum.

Dicitur 2°. *deliberata*: votum enim est lex, & quidem gravis, quam sibi imponit aliquis; nemo autem citra deliberationem sufficientem censetur sese obligare. Hinc vovere non possunt ebrii, amentes, infantes: deliberationis enim ad votum requisitæ non censentur capaces.

4°. *Facta Deo*: votum enim est actus Religionis & patriæ, qui soli Deo exhiberi potest; cum ergo Catholici voverent B. Virgini, S. Augustino, S. Benedicto, &c. id eo sensu intelligendum est, quod vota nuncupent Deo coram Sanctis, tanquam restitunt, patronis, adiutoribus qui divina implorant subsidia, quibus ad votum ritè implendum indigemus. Quæ in re nihil est quod idololatriam sapiat, ut toties calumniantur heterodoxi.

4°. *De bono*; alioqui votum non esset Deo gratum. Unde sequitur 1°. votum de re venialiter mala peccatum esse mortale contra virtutem Re-

ligionis: quid enim id aliud est, quàm significare Deum coli peccato? quod summæ ejus sanctitati maximè injuriosum est; 2°. votum de re aliquâ prorsus indifferenti nullum esse ac irritum, cum nihil ad Dei cultum conferat, nec ei placeat. Hinc non valet votum quod in honorem B. Virginis aliquando nuncupant rusticana mulierculæ, neque lixiviam faciendi, neque nendi die Veneris aut Sabbati.

5°. *De meliori bono*; quod non intelligendum est comparatè ad illud quodcumque bonum: alioquin ut valeret votum, necesse esset rem omnium nobis possibilium præstantissimam Deo promittere; sed accipiendum illud est de bono quod melius sit quàm oppositum; quod melius est fieri quàm non fieri: aliter enim non esset Deo gratum. Hinc votum non foret promissio deo facta Matrimonium contrahendi, quia conjugium minus est bonum quàm continentia.

6°. *De bono possibili*; ineptè enim ad illud sese aliquis obligaret, quod præstare non potest: *Duplicet autem Deo stulta promissio.* (Eccle. 5. 3.)

Quæres 2°. quænam sint voti divisiones.

Resp. Votum dividitur 1°. *in simplex* quod sine solemnitate, & quasi in occulto emittitur; & *in solemne* quod in conspectu Ecclesiæ, & cum præscriptis quibusdam ritibus Deo nuncupatur, quælia sunt castitatis, paupertatis & obedientiæ; vota quæ in professione religiosâ emittuntur.

2°. Dividitur votum in *personale, reale, & mixtum*. *Personale* est promissio quæ sese aliquis obstringit ad quidpiam per se præstandum; hujusmodi est promissio jejunandi, peregrinandi, Religionem ingrediendi: votum illud non potest per alium impleri; sic tuo voto non satisfacis, si alius pro te jejuset aut peregrinetur.

Reale dicitur illud cujus materia, v. g. bona

temporalia, extra nos posita est, hujusmodi est promissio quamdam pecuniam pauperibus erogandi: huic voto per alium satisfieri potest, quia cadit in bona voventis.

Mixtum ex personali & reali coalescit; talis est promissio Deo facta pium in locum peregrinandi, & munera ibidem offerendi.

3°. Votum distribuitur in *temporale* quod restringitur ad certum tempus, ut si quis unius mensis jejunium voveat; & in *perpetuum* quod per totam vitam stare debet, quale est perpetuæ castitatis votum.

4°. Aliud est *absolutum* quod sine ulla conditione emittitur, ut si dixeris: *voveo castitatem*; aliud *conditionale* quod fit sub aliqua conditione, ut si quis infirmus dicat: *voveo peregrinationem si convalescero*. Posita autem conditione, si, v. g. restituatur sanitas, statim obligat votum.

Quæres 3°. an votum ex se bonum sit & honestum.

Resp. Vota rem esse bonam & honestam, nec Deo displicere inde manifestum est, quod ipsorum observationem non semel præcipiat Scriptura: *Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere.* (Eccle. 5. v. 3.) *Immola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua.* (Psal. 49. v. 14.) Si quid mali esset in votis, numquid primis sæculis tulisset Ecclesia, in perpetuum à communione arceri virgines quæ castitatis votum fregerant? Atqui tamen pœnam hanc gravissimam statuerat Concilium Eliberitanum an. 305: *Virgines quæ se Deo dedicaverint, si pactum perdiderint virginitatis, vit nec in fine dandam eis esse communionem.* (Tom. 1. Conc. pag. 972.)

Nec objicias cum Hereticis recentioribus, vota maximè perpetua libertati evangelicæ, quam nobis asseruit Christus, adversari. Servitus enim peccati sola est quæ filiorum Dei libertati repugnet, non

verò servitus justitiæ: *Liberati à peccato*, inquit Apostolus, *servi facti estis justitiæ.* (Rom. 6. 18.) Libertas itaque novæ Legis, est libertas à peccatis gravissimoque vitiorum jugo. Hanc autem libertatem nedum minuunt, contra perficiunt vota quæ arctius nos Deo devinciunt, cui uni summâ libertate servitur, inquit Augustinus; (Lib. 6. de Musica, n. 14.) & quo solo dominante, liberrimus est homo; ut ait idem S. Doctor. Lib. 1. de morib. Eccles. n. 21.)

Præterea vota quæ Christiani omnes in baptismo nuncupant Deo, etiam juxta Calvinum perpetua sunt; numquid idcirco libertati evangelicæ officiant? Matrimonii vinculum perpetuum est; numquid libertati christianæ infensum est; Sed in re tam aperta diutius non immorandum est.

ARTICULUS II.

De obligatione quam inducit Votum.

Quæres 1°. quænam sit obligatio rem voto promissam præstandi.

Resp. Voventi incumbere obligationem quod promissum exequendi, fide certum est: id enim passim docent Scripturæ: *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere; quia requirit illud Dominus Deus tuus.* (Deut. 23. v. 21.) *Quodcumque voveris redde, multoque melius est non vovere, quam post promissum vota non reddere.* (Eccle. 5. v. 3. & 4.) Hinc Augustinus, *Quia vovisti*, inquit, *jam te obtrinxisti; aliud tibi facere non licet.* (Epist. 127. n. 8. tom. 2. pag. 376.) Hujus Legis violatio ex genere suo peccatum mortale est: *Qui votum ritè factum prætermittit*, ait S. Thomas, *mortaliter peccat, quia fidem quam cum Deo iniit, frangit.*

(In 4. dist. 38. quæst. 1. art. 3. quæstion. 1. in corp.)

Fieri tamen potest ut propter levitatem materiæ non nisi venialiter peccet, qui votum infringit. Ratio est, quod votum sit lex privata quam sibi imponit homo, & quæ proinde instar ceterarum legum obligat: atqui leges aliæ leviter tantum obligant in materia levi, idem igitur de voto sentiendum est. Hinc venialiter duntaxat peccaret qui, post emissum votum singulis diebus unum assem pauperibus erogandi, semel & iterum non daret.

Nec obijcias juramenti violationem, etiam in materia levi peccatum esse mortale, idemque de voti violatione dicendum: alia enim est juramenti & alia voti natura. Juramentum in divini Nominis invocatione ad veritatis confirmationem fitum est; porro gravis inferitur Deo injuria, quoties eum falsi testem inducunt homines: votum verò sit per modum legis, quæ vovens sese liberè obstringit; leviter igitur tantum in materia levi obligat, sicut & aliæ leges?

Quæres 2º. an votum dubium obliget?

Not. hic non agi de inanibus dubiis, de scrupulis & suspicionibus quæ nullâ probabili causâ nitantur, nec prudentem virum moveant: sed controversia est de vero dubio quod, propter graves hinc & inde oppositas rationes, animum tenent inter utramque partem suspensum & ancipitem. His præmissis,

Resp. obligare & implendum esse votum de quo merito dubitatur an emissum fuerit, quia juxta sapientissimam juris regulam, *in dubiis semitam debemus eligere tutiorem*, ne in violandæ legis periculum incurramus. Hanc doctrinam tradunt SS. Thomas & Antoninus; prior quidem his verbis: *Si autem dubitet quomodo se in votendo habuerit, debet tutiorem viam eligere, ne se descri-*

mini committat; (In 4. dist. 38. q. 1. art. 3. quæstion. 1. ad 6.) posterior verò sic habet: *Existens in dubio an transgrediatur votum, & per consequens peccet mortaliter, tenetur se ponere in tuto, ut scilicet votum non transgrediatur.* (2. part. tit. 11. cap. 2. sect. 10. sub finem.) Iis accedunt ex recentioribus quotquot probabilissimo pium justumque bellum indicere.

Obj. cum nonnullis hanc juris regulam: *Melior est conditio possidentis*; qui autem dubitat, inquiet, utrum Deo voverit, an non, in possessione suæ libertatis est? ergo potior esse debet illius conditio, & quæ sibi magis libuerit partem amplecti potest.

Sed difficultas illa mera est cavillatio. Hanc quidem regulam statuunt leges humanæ, ut quando paria sunt de re aliqua litigantium argumenta, melior sit & prævaleat possidentis conditio: actoris enim est, gallicè *le demandeur*, jus suum probare. Afferant autem Casuistæ, vel unam Scripturæ sententiam, vel unum Concilium, vel unum Patrem, aut quemquam eximii nominis Doctorem, qui ante sæculum XV docuerit in dubiis ad salutem æternam pertinentibus, meliorem esse conditionem possidentis libertatem. Præterea certus sum me rem possidere quam alter in foro externo reperit; ubi autem agitur de voto dubio, non mihi constat me liberum esse, siquidem utrum fidem meam obstrinxerim dubito; ergo longè dispar est utrobique ratio.

Quæres 3º. qui vovit se in tali monasterio Religionem amplecturum, teneturne illud ingredi, si in eo non observentur quæ sunt præcipua Religionis capita, nimirum paupertas, continentia & obedientia; vel saltem si ibi collapsa fuerit disciplina regularis?

Resp. Non tenetur hujusmodi monasterium ingredi, nullumque ac irritum est votum quod nun-

cupavit, quia non est *de meliori bono*. Qui enim Religioni collapsæ, qualem descripsimus, nomen daret, is nedum suæ salutis tuius confuleret, in plura & in graviora sese conjiceret pericula, & in quamdam veluti necessitatem officia violandi, quibus solemniter sese obstrinxisset.

Quæres 4°. quandonam votum debeat impleri.

Resp. Si vovens aliquod tempus sibi præstituerit, votum debet tempore definito impleri. Ratio est, quòd tempus illud in partem materiæ voti veniat. Si autem vovens nullum tempus sibi constituerit, debet quamprimum commodè potest, voto satisfacere, ut sic jubetur: *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia si moratus fueris reputabitur tibi in peccatum. (Deut. 23, 21.) Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere. (Eccle. 5. 3.)*

ARTICULUS III.

De variis modis quibus cessat Voti obligatio.

Quintuplici modo tolli potest voti obligatio; nimirum, 1°. cessante illius causâ; 2°. mutatâ hujus materiâ; 3°. per voti in aliud commutationem; 4°. per concessam dispensationem; 5°. per rescissionem sive, ut aiunt, *irritationem*. Quæ omnia seorsim explananda sunt.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

An, cessante causâ, vel mutatâ materiâ voti, cesset illius obligatio.

Ea est communis sententia ut, cessante integra causâ propter quam votum fuerat emissum, definat & voti obligatio. Ratio est quòd, sublatâ integrâ

causâ, tollatur voventis intentio, ideòque ipsa voti obligatio; siquidem votum non obstringit præter intentionem voventis. Exemplis res elucescet: Vovisti eleemosynam pauperi erogandam hic dives evadit, tunc solvitur voti vinculum, quia ad eum finem proximè spectabat, ut sublevaretur pauperis indigentia: Vovisti peregrinationem ut à deo patris salutem obtineres; moritur pater, & cadit votum cum sine propter quem nuncupatum fuerat.

In eo pariter consentiunt omnes, quòd si materiæ voti notabilis mutatio supervenerit, pereat voti obligatio. Ea verò sola mutatio *notabilis* dicitur, quæ rem promissam in statu diverso constituit, ita ut juxta communem hominum existimationem, res illa in iis circumstantiis ab ea quæ promissa fuit, moraliter sit diversa. Hinc votum non obligare vulgò sentiunt Theologi, cum sine peccato, vel sine vitæ & honoris periculo, vel citra grave aliud detrimentum impleri nequit: prudenter enim existimari non potest, voluisse aliquem sese in hujusmodi circumstantiis obstringere; votum verò ultra voventis intentionem non obligat. Si dubium occurrat an ea sit materiæ mutatio, quæ voti vinculum dissolvat, semper judicandum est in voti gratiam, ut pars tutior eligatur.

PARAGRAPHUS II.

De Votorum commutatione.

Commutare, idem est, ac unum pro alio substituere; in voti igitur commutatione, altera in prioris locum subrogatur materia, eodem stante voti vinculo; sicque discrepat à dispensatione quæ omnem tollit obligationem. Vota commutare ii omnes possunt, qui dispensandi potestatem habent, sive ordinariam sive delegatam, quia juxta regulam juris 53: *Cui licet quod est plus, utique quod*

est minus, præsertim in eodem genere. (In sexto, pag. 832.)

Quæres 1°. an propriâ autoritate valeat aliquis suum votum in bonum aliud evidenter melius commutare.

Resp. hanc esse communem recentiorum Theologorum opinionem, ut quisque sive Laicus, sive Ecclesiasticus; sive vir, sive mulier, propriâ autoritate possit suum votum commutare in aliud quod evidenter melius sit. Hoc autem ratiocinio maxime nituntur: quod evidenter melius est, Deo magis placet cujus rectissima est voluntas; quod autem Deo gratius est, non potest ab eo non admitti; ergo qui materiam minus bonam voto promissam, in alteram manifestè meliorem commutat, de consensu Dei certus est.

Hanc autem sententiam, licet communem, non aprobat Concina nobilis Theologus, & contrariam argumentis non spernendis adstruit. 1°. Quidem autoritate Scripturæ quæ sic jubet: *Animal quod immolari potest Domino si quis voverit, sanctum erit & mutari non poterit, id est, nec melius malo, nec pejus bono. Quòd si mutaverit, & ipsum quod mutatum est, & illud pro quo mutatum est, consecratum erit Domino.* (Levit. 27. v. 9. & 10.)

2°. Autoritate S. Thomæ cujus hæc sunt verba: *In commutatione est quidam contractus non potest perfici sine consensu utriusque partis; unde cum homo per votum Deo se obliget, non potest fieri immutatio voti, nisi interveniat consensus ejus qui vicem Dei gerit in terris.* (In 4. dist. 38. q. 1. art. 4. quæstiunc. ult. in corp.)

3°. Sic differit celebris autor: *Commutatio voti est actus jurisdictionis spiritualis, ut fatentur plerique adversarii: sic, v. g. asserunt Salmaticenses: Commutatio votorum est actus jurisdictionis spiritualis non minus ac dispensatio.* (Tract. 17. cap.

3. punct. 14. n. 127.) Et certè in vera commutatione unum votum convertitur in aliud, ergo rescinditur prius, cujus loco subrogatur aliud. Porro contractus seu promissi rescissio est actus jurisdictionis, & quando contractus spiritualis est, sicut votum, jurisdictionem requirit spiritualem quâ carent omninò viri sæculares, eam verò in semetipfos exercere non possunt Clerici; ergo neque hi, neque illi unquam valent propriâ autoritate vota sua commutare.

Præterea rem Deo gratiorem facit qui obstrictam fidem solvit, promissum accuratè implendo: Deo enim magis placet in exequendo promisso fidelitas, quàm cujusque rei promissa pretium: porro qui votum in aliud commutat, fidem datam non solvit, & victimam semel Deo per votum oblatam furripit.

Denique adversariorum ratio non tantum probat, posse quemquam commutare votum in melius, sed etiam in æquale bonum: quod tamen ex iis plerique negant: si enim id quod melius est, magis Deo placet, id etiam quod æquè bonum est, pariter Deo gratum & acceptum esse debet; sicut ergo in melius, ita & in æquale bonum consentire Deus censebitur.

Quæres 2°. an possit Superior Ecclesiasticus votum in aliud sine causa commutare.

Resp. id non posse quin suâ potestate abutatur: numquid enim prudens haberetur minister, qui contractus cum suo domino in totos pro arbitrio & sine justa causa permutaret? Superior qui votum commutat, Deum refert ejusque vices gerit: porro citra justam causam vota commutare, Deo gratum esse non potest; hinc Alexander III Episcopum monet, *ut consideret diligentius qualitatem personæ, & causam commutationis.* (Lib. 3. Decretal. tit. 34. cap. 1. pag. 1278.) Causa autem propter quas fieri potest, sunt 1°. gravis difficultas

in executione voti; 2°. levitas & perturbatio quæ voto locum dedit; 3°. fragilitas voventis qui votum, nisi commutetur, violaturus est.

Curandum verò maximè est ut in votorum commutatione fervetur, quantum fieri potest, materiæ æqualitas: hæc enim commutatio quidam est contractus voventem inter & Superiorem Ecclesiasticum, qui nomine Dei agit: quilibet autem contractus æqualitatem postulat, ne violetur justitia: hæc verò æqualitas in contractu permutationis in eo sita est, quòd materia quæ substituitur ejusdem pretii sit ac ea cui subrogatur.

PARAGRAPHUS III.

De Voti cessatione per dispensationem.

Per dispensationem posse Ecclesiam voti vinculum solvere iisdem constat argumentis, quibus facultatem hanc erga juramentum Ecclesiæ vindicavimus. Nec objicias nihil posse Ecclesiam in jus naturale ad quod pertinet voti obligatio. Ecclesia enim votum relaxans non dispensat in jure naturali, sed ipsum votum aufert ex quo nascitur obligatio juris naturalis. Id illustrari potest exemplo creditoris, qui pecuniam sibi debitam remittit debitori indigenti. Numquid per hujusmodi indulgentiam eum à jure naturali eximit? Minimè quidem; sed extinguit debitum, ita ut illius solvendi nulla super sit obligatio. Pariter Superior Ecclesiasticus nomine & autoritate Dei cujus Minister est, per dispensationem votum tollit, unde cessat voventis obligatio.

Quæres 1°. quinam possint in votis dispensare.

Resp. facultatem hanc iis solis competere jure ordinario, qui jurisdictionem habent in foro externo: hæc enim dispensatio sicut & indulgentiarum concessio, ad externum Ecclesiæ regimen pertinet: delegari autem vel committi potest om-

nibus Sacerdotibus, quin etiam & simplicibus Clericis, quia potestas est jurisdictionis, non Ordinis. Hinc colliges facultatem hanc residere 1°. in Pontifice Romano erga omnia singulorum fidelium vota; 2°. in Episcopis, & in iis qui episcopali jurisdictione gaudent, sed tantum erga sibi subditos. Porro jurisdictionem episcopalem habere censentur Capitulum cathedrale, Sede vacante, Vicarius generalis, & Pœnitentiarius Episcopi, non tamen sine ipsius licentia, Prælati Regularium, Abbates, Generales: qua de re consulenda sunt Ordinum statuta.

Quæres 2°. quibusnam in votis dispensare valeant Episcopi.

Resp. In omnibus votis, iis tantum exceptis quæ Sedi Apostolicæ per consuetudinem reservata sunt. Quinque autem numerantur hujusmodi vota, nempe castitatis perpetuæ, ingressus in Religionem approbatam, peregrinationis vel ad limina SS. Apostolorum, vel ad S. Jacobum Compostellanum, vel in Terram Sanctam: in iis tamen dispensare potest Episcopus, si urgeat necessitas, nec facilis sit ad Summum Pontificem recursus.

Quæres 3°. an valeat dispensatio citra causam legitimam concessa.

Resp. eam, ut toties diximus, nec licitam esse, nec validam. *Ad dispensationem*, inquit S. Antoninus, *requiritur non solum autoritas in dispensante; sed etiam causa ex parte dispensati, scilicet necessitas vel utilitas ejus vel Reipublicæ, in omni genere dispensationis, & in omni dispensante, etiam in Papa; quia nec Petro, nec alteri commissa est autoritas in destructionem, sed in adificationem.* (2. part. tit. II. cap. 2. sect. 6.) Ratio generalis est quòd inferior in legem Superioris eam tantum potestatem habeat, quam ab illo accepit: quis autem crediderit Superiorem sapientissimum,

qualis est Deus, eam quibusdam hominibus facultatem concessisse, quæ valeant absque iusta causa & pro suo arbitrio à sua lege quemquam solvere? Unde sequitur non posse voventem turâ conscientia, uti dispensatione quam sine causa sibi concessam noverit.

Quæres 4°. quænam sint à Superiori consideranda, ut citra causam legitimam non dispenset.

Resp. multa esse excutienda, nimirum ex parte tum voventis, tum objecti sive materiae voti, tum causæ quæ ad illud impulit. 1°. Ex parte voventis, attendendum est ad ætatem, sexum, iudicium, infirmitatem: interdum enim facilius concedenda est dispensatio juvenibus, personis alterius sexûs, & iis qui vel imbecillis ingenii sunt, vel infirmæ valetudinis. 2°. Ex parte objecti sive materiae voti, observandum est utrum congruat voventi, loco, tempori, &c. an res promissa vel in se, vel ratione voventis melior sit alterâ, in quam commutari votum possit, vel utrum ei saltem æqualis sit. 4°. Ex parte causæ quæ impulit ad votum, inspiciendum est an factum fuerit metu exterius incullo, an importunis precibus extortum. Quævis hæc singula seorsim sumpta fortè non sufficiant ad legitimam dispensationem, ex iis tamen simul collectis, vel saltem ex maxima parte conjunctis, coalescere potest iusta dispensationis causa.

PARAGRAPHUS IV.

De irritatione Voti.

Vorum irritare dicitur qui illius vinculum solvit. Hæc potestas iis tantum competit, qui in voventes dominium habent: quemadmodum enim non licet vel dare vel promittere ea quæ nostra non sunt, sed aliena: ita etiam illis qui aliorum de-

minationi subjiciuntur, non licet quidpiam vovere in alienæ potestatis præjudicium. Hic tria sunt expendenda; primum, utrum Superior *regularis*, inferiorum; secundum, an pater vel tutor, filiorum; tertium, utrum conjux conjugis vota *irrita* facere valeant.

SECTIO I. De potestate quam habent superiores Regulares Vota subditorum irrita faciendi.

Regularium Superior ea subditorum suorum vota facere potest irrita, quæ circa materiam ipsi subiectam versantur. Ratio est, quia non sunt sui juris sed vi solemnis professionis Superioribus suis omnino subjiciuntur, ita ut nequeant firma vota nuncupare, nisi accesserit Præpositorum consensus. *In eorum voto*, inquit S. Thomas *intelligitur debita conditio, scilicet si suis Superioribus placuerit vel non renitentur.* (2. 2. q. 88. art. 8. ad 4.)

Dixi autem, *vota circa materiam Superiori subiectam versantur.* Hinc Superiores nihil possunt 1°. in votum de suscipienda Religione arctiori, quia impediendi majoris boni potestatem à Deo non habent; 2°. in vota Religioni *essentialia*, nempe castitatis, paupertatis & obedientiæ; alioqui possent religiosum statum funditus evertere; 3°. nihil valent in vota quibusdam Ordinibus peculiaribus, quale est votum à carnibus abstinendi: hujusmodi enim votorum materia à Superiorum potestate non pendet.

Superiorum autem nomine intelliguntur *Generales* in universo Ordine, *Provinciales* in tota Provincia, *Priores*, *Guardiani* & qui, iis absentibus, domum regunt. Eadem voti rescindendi potestas competit *Abbatissis*, vel *Priorissis* quibus, ut filiarum matribus, parere debent *Moniales*.

SECTIO II. De parentum vel tutorum potestate
in Vota filiorum.

De votis filiorum impuberum nihil dicimus, in praxi enim tanquam nulla semper habentur, quia non satis rationis & iudicii in iis esse censeretur, ut voto sese obstringant.

Quæritur autem an valeat pater vel tutor irrita facere filiorum vota, qui pubertatem sunt affecti.

Resp. Si votorum quæ à filiis puberibus nuncupantur materia ad domesticum regimen spectet, ea rescindere possunt pater vel tutor, quia filii, etiam pubertatem affecti, à patre vel tutore in iis omnibus pendent, quæ ad domesticum regimen pertinent. Hinc votum eleemosynam ex paternis bonis erogandi, vel jejunium suscipiendi quod cum familiæ usu non congrueret, irritum facere possent pater & tutor. Si verò filiorum puberum vota gubernationi domesticæ minimè noceant, solaque ipsorum personas afficiant, tunc nequeunt à patre vel tutore dissolvi. *Ex quo homo venit ad annos pubertatis*, inquit S. Thomas, *si sit liberæ conditionis, est suæ potestatis quantum ad ea quæ pertinent ad suam personam, puta quod obliget se Religioni per votum; ... non autem est suæ potestatis, quantum ad dispensationem domesticam: unde circa hoc non potest aliquidovere, quod sit ratum sine consensu patris.* (Ibid. art. 8. ad 2. 9.)

SECTIO III. Utrum maritus uxoris, & vicissim
uxor mariti Vota irrita facere possit.

Quæres 1°. an possit maritus vota rescindere, quæ sine illius consensu ab uxore fuerunt emissa.

Resp. eum posse irrita facere 1°. vota quibus læderetur jus quod habet uxore suâ, juxta Matrimonii regulas, utendi: *Mulier enim corporis sui potestatem non habet, sed vir;* (1. Cor. 7. v. 4.) idcirco rescindere posset continentiaæ votum, quam uxor sine ipsius consensu nuncupasset; 2°. vota quæ in familiæ suæ damnum cederent, vel domesticam disciplinam interverterent, ut si largam voveret eleemosynam ex bonis communibus erogandam, vel abstinentiam à carnibus per certos dies contra familiæ consuetudinem: ratio est quod domus regimen, reique familiaris administratio pertineat ad maritum.

Quæres 2°. an uxor possit vota mariti dissolvere.

Resp. 1°. id non posse in rebus quæ solam mariti personam afficiunt, quia uxori non subiectus est, sed *caput mulieris vir*: (1. Cor. 11. v. 3.) quapropter si voverit maritus quolibet die Veneris jejunare, vel à carnibus per certum tempus abstinere, in hujusmodi vota quæ solam spectant mariti personam, nihil juris habet uxor; nec etiam in iisque ad domesticam disciplinam & familiæ usum pertinent: utrumque enim est penès maritum, tanquam unicum familiæ Superiorem. Nihil denique potest uxor in vota quæ detrimentum aliquod temporale familiæ bonis importarent: horum enim bonorum administrationem habet maritus: idcirco si largissimæ eleemosynæ erogationem vovisset, hoc votum solvere uxor non posset.

Resp. 2°. Quædam sunt vota quæ rescindere potest uxor, ea scilicet quibus læderetur juri æqualitas quam cum viro suo habet; eam ob causam irritum facere valet votum perfectæ castitatis, quod emitteret maritus: hoc enim votum promissionem includit non reddendi debiti conjugalis, quod exigendi jus non minus habet uxor, quam maritus juxta illud Apostoli: *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir; similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* (1. Cor. 7. 4.) Pariter si nimiam abstinentiam vel corporis afflictationem vovisset maritus, quæ ad reddendum debitum conjugale eum impari efficeret, votum illud, tanquam juri matrimoniali contrarium, dirimere posset uxor.

Quæres 3°. potestne maritus irritum facere votum, quo sine ipsius consensu uxor sese obstrinxisset, de conjugali debito non petendo?

Resp. Non potest juxta sententiam probabilioris magisque receptam. Uxor enim in ea re nullam viro suo infert injuriam, siquidem parata est ad reddendum debitum, quoties id exiget maritus; sed per illud votum renuntiat tantum juri quod sibi proprium est, nempe debitum petendi; quia in re pares sunt uxor & maritus.

Quæres 4°. an possit maritus vel uxor votum continentiae ex mutuo consensu emissum solvere.

Resp. non posse, quia uterque jure suo cessit, & mutuo consensu vitam cælibem Deo promittit, neuter igitur potestatem habet promissionem Deo sponte factam revocandi: *Votum*, inquit. S. Thomas, *est quidam promissionis contractus inter Deum & hominem; unde cum contractus bonæ fidei inter hominem factus obliget ad necessariam observationem, multò fortius votum quo homo aliquid Deo promittit.* (In 4. dist. 38. q. 1. art. 3. quæstiune. 1. in corp.)

DISSERTATIO III.

De vitiis Religioni oppositis.

VIRTUTI Religionis quæ circa cultum Deo debitum versatur, præsertim opposita sunt superstitio, blasphemia tentatio Dei, sacrilegium, perjurium, simonia. Cum de duobus ultimis opportuniori in loco jam satis dictum fuerit, superest ut de aliis vitiis Religionis vituti oppositis disseramus.

CAPUT PRIMUM.

De Superstitione.

SUPERSTITIO describitur à S. Thoma, *Vitium Religioni oppositum secundum excessum, ... quia exhibet cultum divinum vel cui non debet, vel eo modo quo non debet.* (2. 2. q. 92. art. 1. in corp.)

Variae sunt superstitionis species, nimirum cultus indebitus, idololatria, divinatio, vana observantia, de quibus raptim agendum.

ARTICULUS PRIMUS.

De Cultu indebito & Idololatria.

Cultus indebitus ille est quo Deus aliter ac debemus colitur. Duplex distinguitur; alius perniciosus, & alius superfluus.